

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Біланова Л.П., Кундій Ж.П., Андрейко С.С.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Медичний коледж

Розкрито питання застосування деяких видів і методів контролю як дидактичного засобу управління навчанням - забезпечення його ефективності приведенням до системи знань, умінь, навичок студентів, самостійного застосування здобутих знань на практиці, стимулювання їх до навчальної діяльності, формування прагнення до самоосвіти.

The article describes the application of some types and methods of control as a didactic mean of teaching management – providing its effectiveness by making the system of students' knowledge, abilities and skills, the independent application of the knowledge that was gained in practice, encouraging them to study, forming a desire for self-education.

Ключові слова: демократизація, якість освіти, попередній, поточний, підсумковий контроль, методи і засоби контролю знань студентів.

Сучасні політичні та соціально-економічні перетворення в Україні ставлять нові завдання перед системою освіти. Саме тому наша держава визначила нову стратегію її реформування, яка полягає в створенні привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти України, а також у впровадженні європейських норм і стандартів освіти та науки [2]. Щоб їх реалізувати, необхідно вдосконалити структуру навчально-виховного процесу, методи навчання, організацію праці викладачів і студентів.

Однією з актуальних проблем, що значною мірою впливає на виконання поставлених завдань, є проблема організації контролю й оцінювання знань, створення системи оцінювання якості навчання студента яка найбільш адаптована до сучасних вимог.

Від об'єктивності, гнучкості, систематичності контролю за навчальною діяльністю залежать активізація освітнього процесу, інтерес до нього, творчість, а отже, значною мірою остаточний результат - підготовка спеціаліста із сучасним рівнем наукових і професійних знань. Як і весь процес навчання, контроль діяльності має бути максимально демократизований, адже демократизація навчального процесу передбачає оновлення змісту освіти, її наповнення загальнолюдськими і громадянськими цінностями, перебудову процесуальної сторони навчально-пізнавальної діяльності учнів, яка має бути спрямована на встановлення суб'єкт-суб'єктних взаємин між педагогами й учнями і базується не тільки на засвоєнні ними навчального матеріалу, а й на їхньому бажанні систематично самовдосконалюватися [3].

Завдяки варіантності та сучасній методиці викладач може використовувати різноманітні види контролю з власної методичної лабораторії, доповнювати й удосконалювати традиційні.

Певні апробовані напрацювання з цієї проблеми мають викладачі медичного коледжу ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», в практиці яких широко застосовуються різноманітні види контролю, попередній контроль зокрема. Цей вид контролю проводиться перед вивченням нової теми або на початку навчального року чи семестру з діагностичною метою - визначити обсяг і рівень знань студентів, ступінь оволодіння теоретичним матеріалом, уміння логічно мислити та ін. [1]. Отримані результати забезпечують якісніше і продуктивніше планування викладання предмета, ефективну організацію пізнавальної діяльності, якщо необхідне повторення.

Базовими видами контролю є поточний і підсумковий [1]. Поточний контроль дає можливість викладачеві систематично спостерігати за навчальною діяльністю студентів на кожному занятті. Методично правильно організований поточний контроль дає об'єктивні дані про рівень знань, якість навчання, про те, як засвоюється навчальний матеріал, формуються вміння і навички, допомагає викладачеві знаходити оптимальні форми навчання, постійно керувати освітнім процесом. Підсумковий контроль використовується для перевірки отриманих знань вмінь студента за семестр, після закінчення вивчення курсу дисципліни та ін. Форми його проведення - залік та іспит. Наголосимо, що при їх проведенні завжди треба пам'ятати, що це не тільки перевірка знань, а й проведення процесу навчання і виховання. Уже сама підготовка до іспиту чи заліку сприяє систематизації та узагальненню знань і вмінь. Тому при складанні підсумкових запитань викладач має передбачати відтворення студентами вивченого матеріалу, а також перевірку всіх рівнів знань: репродуктивного, конструктивного і творчого. Особливу увагу треба звернути на складання екзаменаційних питань. Відомо, що студенти готуються до екзамену, повторюють матеріал за визначеними запитаннями. Отже, складати їх необхідно з послідовністю матеріалу, який вивчався протягом семестру. Тоді у свідомості студентів відобразиться єдина система предмета, а не епізодичні знання.

Усі ці види контролю реалізуються різноманітними методами і засобами. Саме їх вибір і застосування дають можливість визначити результативність навчання на всіх його етапах.

У практиці роботи коледжу застосовуються різноманітні методи і засоби перевірки знань і вмінь: усне опитування (у формі семінарів, конференцій круглих столів, диспутів та ін.), письмова перевірка (у формі тестування творчих та креативних вправ і завдань), програмований контроль (з використанням комп'ютерів).

У сучасній методиці широко застосовується усне опитування. Незважаючи на традиційність, цей метод залишається одним із найефективніших. Усний контроль допомагає виявити знання шляхом прямого контакту в процесі діалогу. Це підвищує мовну й інтелектуальну активність, вимагає логічного, чіткого й послідовного висловлювання власних міркувань, формулювання висновків. Практика показує, що результативність усного контролю залежить від майстерності викладача. Проводячи усне опитування, він має чітко усвідомлювати мету, якої хоче досягти. І відповідно до неї будувати зміст і характер своїх запитань. Вони можуть бути репродуктивними, наприклад: «Схарактеризувати етапи медсестринського процесу», реконструктивними: «Порівняти патологічні типи дихання» чи творчими: «Особливості спілкування з пацієнтами, які мають вади зору, слуху та особливості спілкування з дітьми».

Усне опитування може бути як індивідуальним, так і фронтальним. Кожна з цих форм має свої переваги і недоліки. Індивідуальне опитування дає достатньо об'єктивну картину знань студента, але при цьому зазвичай більшість аудиторії залишається пасивною. Для її активізації викладач може застосовувати багато методичних прийомів. Наприклад, продовжити або доповнити відповідь, навести власні приклади, знайти помилки у відповіді, зробити реалізацію та ін.

При фронтальному опитуванні (експрес-контроль, мозковий штурм, бліц-опитування тощо) працює більшість

аудиторії, але перевірка знань поверхнева, неглибока.

Тестові завдання застосовуються для всіх видів контролю як для письмової перевірки, так для і перевірки за допомогою електронних засобів. Протягом останніх років комп'ютерна перевірка набуває все більшого поширення. Завдяки тому, що в коледжі діє комп'ютерний клас, є можливість проводити електронний контроль знань з усіх базових дисциплін.

Контроль знань, у якій би формі він не проводився, має бути не епізодичним, а систематичним і регулярним. Тільки в цьому разі він може бути тим психологічним фактором, який організовує і дисциплінує студентів, створює робочу атмосферу, формує наполегливість і прагнення досягти мети, сприяє виробленню навичок самоконтролю, вміння аналізувати свою роботу, критично оцінювати результати. Систематичний і правильно організований контроль сприяє ефективності навчального процесу, а отже, і вдосконалює підготовку фахівця, здатного конкурувати на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П. Педагогіка: [навч. посіб. для студентів ВНЗ] / Н. П. Волкова. - [4-те вид., стер]. - К Академвидав, 2012. - 615 с.
2. Проект Стратегії реформування вищої освіти України до 2020/розроблено Робочою групою під керівництвом Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/img/zstored/files/HE> Reforms Strategy 11 11 2014. Pdf.
3. Ягупов В.В. Педагогіка: [навч. посіб.]/В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2002.-560 с.